

BERTÓK LÁSZLÓ

TALÁN HA ÖREGEBB LESZ

- Közelítések -

1

Éppen akkora. Terjedelemre is, súlyra is. Olyan a látványa, a tapintása, a hangja, az illata (a szaga?) az íze. Igen. Ha ráteszik a többire, felölelik a targoncával, ha áll ott a placcon, az eladótérben, csak ránéznek, megfogják s viszik. Tizenkettő egy tucatot, múltja van, vannak akik esküsznek rá, akiknek már a szülei is ezt, s hogy lehetetlen. Lehetetlen, hogy romlott volna, amióta... Vagy, hogy lényegbevágóan javult volna attól, hogy... A világ azért áll, mi több, azért megy, mert az affélékben bízni lehet. Ha valami változik rajta, benne, az csak a csomagolás, vagy olyasmi, ami valamiképpen a javára szolgál, a korszak ízléséhez igazítja, az élvezetet fokozza. Mi lenne, ha a pisai ferde torony teteje egyszer csak túllógna a holtpontra? Mi lenne, na, mi lenne? Összedőlne, ugye? De nem lóg túl, nem lóghat túl, mert figyelik, bebetonozzák, tudományosan vigyázzák az állását, sőt, az a hír járja, hogy az utóbbi időben egy-két centit már vissza is egyenesítették. Hát akkor? Kérem, meg lehet bízni az emberiségben. No, persze, előfordulhat, hogy a szaga egy kicsit már, hogy az íze mintha más lenne, s beszélnek, hogy valakik hasmenést kaptak, hogy némelyeknek a látása, a hallása, hogy már alig van erejük, hogy a szájukhoz emeljék, no, de kérem, ezek az esetek nagyon ritkák és semmit sem bizonyítanak, hiszen többnyire öregekkel esnek meg, akik emlékeznek valamire, amiről ki tudja, hogy tényleg az volt-e, olyan volt-e, hiszen már ők maguk is, ugye... S egyébként...

2

„Felnőtté öregedni!” Volt valami efféle a programban. Vagy ha nem a programban, akkor az ötletekben, a mentségek és a menekülések útjain. Hogy ha másképpen nem megy, talán az idővel, az idő múlásával egyenes arányban megszűnik a bizonytalanság, a bártortalanság, a készülletlenség, az óvatosság, a gyerekes félelem a felnőttek kemény és korlátolt világától. Megszűnnek az infantilis reakciók, az iszkolások a nemlétező, de biztos és meleg anyaölebe, ahol a nap, ha fölkel, akkor le is nyugszik, a lónak négy lába van, s egy méter az egy méter. Kínlódott, nem találta a helyét a komoly, céltudatos, ravasz, merev, bölcs, s ugyanakkor megbocsátó felnőttek között. Csak a tartozása növekedett. Úgy érezte, egyiknek azért tartozik, mert az megijesztette, mert fél tőle, a másiktól azért, mert nem viszonzta eléggé a szeretetét, a harmadiktól, mert az jót tett vele. S különben is. Itt a világ, ez a világ, csinálni kell, tartani, hogy össze ne dőljön, oldalba rúgni, hogy menjen, de sose tudja, hogy hol, miért, mennyire. Talán ha öregebb lesz, ha megöregszik, bölcs lesz a bölcsök között, bolond a bolondok között, s a legbutább és a leggonoszabb emberrel is szót tud érteni. Tudni fogja, hogy érdemes-e szóba állni valakivel, döntenie tud a jó és a rossz között. S amit elveszített a vámon, megnyeri majd a réven. Ezt gondolta. Aztán kiderült, hogy az életkor alig számít, hogy úgy fog meghalni, mint egy gyerek.

3

Az agysejtek rugalmassága (befogadóképessége?), (szemfülessége?) az első években a legnagyobb, mondja P. A kéthárom éves kisgyerek, de még a hatnyolc éves agyába is, mint a szivacsba a nedvesség, mint a mágnesre a vasszeg, szívódik bele, tapad rá az ismeret,

az élmény, a világ bármely ingere. Ezért meghatározó az anya, az apa, a család, az első tíz év környezete, tudása, intelligenciája, türelme vagy erőszakossága, igényessége vagy igénytelensége, gazdag szegénysége vagy szegény gazdasága, s ezért, hogy a későbbi tanulások, tapasztalatok milyen viszonylatokba kerülnek, formálni képesek-e, s milyen irányban és mértékben a személyiséget. Hiába, hogy agysejtjeinknek csak kicsiny részét dolgoztatjuk, s hogy mi mindenre lennének képesek még, ha csak bizonyos életkor után, s pláne ha öregkorban akarjuk megmozgatni őket. Többnyire azok villognak csak, amelyek korábban is, amelyek annak idején, idejében megtanulták, hogy hány a kettő. Csakhogy ők meg már telítve vannak, s talán el is fáradtak, tehát befogadják, megfogják, de gyorsan meg is szabadulnak, elengedik az új információkat, ismereteket, és sokkal keményebben és hosszabban kell beléjük döngölni, hogy tovább őrizzék őket.

4

Most meg attól ijedt meg, amire mindig vágyott, hogy kapásból válaszolt, hogy „mikrofonkész” volt, okos volt, határozott, magabiztos, végleges volt. Mint egy politikus, mint valaki, akinek hatalma van, vagy a hatalmat meg akarja szerezni. Lehet, hogy holnap más mond, akár az ellenkezőjét is mondhatja, de azt is ilyen magától értetődően, keményen mondja majd. Most, hogy visszaidézi a reakciókat, úgy érzi, ez is benne volt. Örülnie kéne, hogy sikerült, hogy nyilvánosan is képes volt azonossá válni önmagával, de szorong, mert szándékosan nem tudná megismételni, mert most már bármikor megkérdezhetik, helyzetbe hozhatják, háborgathatják, s rögtön kiderül, hogy nem ő volt, hogy a benne lappangó titok volt, hogy egy kábító proton részecske a világegyetem fontos tényezőjévé tette, s most íme itt áll megint a mindennapi szerencsétlenségével, kiszolgáltatottságával, s az a része is inog, bajban van, cserben hagyja majd, amelyik eddig a helyzet megszokásában, elviselésében, a túlélésben segítette, amelyiknek ez a se itt, se ott, ez az ingovány folyamatos készülődés, próbálkozás, menekülés, ez volt a földje és az ege, s csak azért nem dőlt össze, szakad rá egyik a másikra, mert mozgott, forgott, keringett valami biztos körül, mert a bizonytalanság gravitációja nem engedte.

5

Üi a konyhaasztalnál, előtte a reggeliző edények és a reggeli. Tányér, bögre, mézescsupor, kés, a tej, a kétszersült, a margarin, a kockasajt, a két-három centi kolbász vagy a parizer, az alma vagy a lekvár. Keni a margarint a kétszersültre, kortyolja a tejet, kanalazza a lekvárt, gépiesen rág, nyel, az esze másutt jár. Jön-megy mellette a felesége, s mert olyan kicsi a konyha, hozzá-hozzáér. Lehet, hogy csak az aurája, az elektromos vagy a mágneses tere, vagy a vele mozgó levegő, de szikrázik. Miért az idegesség? Valami fontos, fontosnak tetsző gondolata támadt az éjjel, ami azóta is, a WC-n ülve is, a fürdőkádban is, a konyhai előkészületek közben is, folytonosan az eszében járt. Formálgatta, egyengette, letakarta, hogy el ne illanjon, amíg reggeli után az íróasztalhoz nem ül, de máris eltűnt. Csak ezek a mozdulatok, a töltekezés, s a súly, ami a vérrel együtt ereszkedik lassan le a gyomrába, a beleibe, s a magasfeszültség a test felső szintjein, ezek maradtak. A francba a reggelivel! Éppen tegnap mondta egy természetgyógyász, hogy a sok evés, különösen öregkorban, nagyon próbára teszi a szervezetet, amely képtelen túlteljesíteni a normát, s nem csak a felesleges zsírok, szénhidrátok s egyebek, a rengeteg mérgező anyag is ott marad benne. Mennyi okos ember, és mind meghal. Először a vörös húsokat, a disznót meg a marhát, aztán a fehéreket, a baromfit és a halat kéne abbahagyni. S zöldségeket és magvakat kéne eszegetni, mint a kecskék meg a madarak, jaj istenem! Ha nem jut rögtön eszébe, amit elfelejtett, bármire képes lesz.